

Javier Pompa: un reflex de la Cuba tradicional

Amb només onze anys va començar a interessar-se per la cultura del seu país i, actualment, Javier Pompa és llicenciat en estudis afrocubans i caribenys i director artístic i coreògraf del Ballet Folklòric de la Universitat d'Orient a Santiago de Cuba.

Durant la seva estada a l'Escola de Dansa del Centre de Lectura -on va oferir un curs de balls i danses afrocubanes i caribenyes, organitzat per l'Escola de Dansa i l'IMAC- vam poder aprofitar una estona per introduir-nos en la seva apretada agenda.

Va néixer a l'illa més occidental del grup de les Gran Antilles, enmig de l'oceà Atlàntic, el golf de Mèxic i la mar del Carib. La seva pell bruna materialitza la viva imatge de la cultura cubana, fruit, segons ell, de la primera relació entre un blanc colonitzador i una negra nativa.

Té una mirada sincera i un parlar convincent i tranquil, que contrasta sobretot amb el ritme interior del seu cos.

RCLR.- Quan vas començar a exercir de professor?

JP.- Concretament l'any 1974 amb l'obra *Tumba francesa*. Amb aquesta mateixa obra també em vaig estrenar com a coreògraf i vaig fundar el grup Hawei.

RCLR.- Sobre quins fonaments treballes a l'hora de construir els teus propis muntatges?

JP.- M'interessen sobretot els ritmes i els balls més ancestrals de tot el Carib, la vessant mística, mantenint, és clar, l'arrel autòctona de la costa.

Però, per altra banda, també m'interessen altres tipus de balls que igualment, encara que no ho sembli, són cubans i populars, com la salsa, el *son*, el *merengue* o el *txa txa txa*. Intento buscar, rehabilitar, no perdre tot allò que és a punt de desaparèixer.

RCLR.- Actualment ets director del Ballet Folklòric de la Universitat del Carib...

JP.- Sí, ara farà deu anys que ho sóc. Aquest ballet està format per setze parelles i un grup musical.

Amb ells hem guanyat molts premis amb coreografies com *Tributo negro*, *Oda a Haití*, *De Jamaica vengo y de Cuba soy*, *Lo que cuenta Mompo*, *Noche de tumbas*...

RCLR.- Quins alumnes tens?

JP.- Tinc alumnes universitaris que estan fent la carrera d'Art, d'Història de l'Art. Intento sobretot que no sigui una obligació assistir a classe.

Ells mateixos es fan els vestits i m'ajuden a configurar la coreografia. Anem tots junts buscant nous ritmes, o balls que es mantenen tan tancats a les tribus que mai no s'han donat a conèixer. Llavors, jo faig d'intermediari entre els nadius i els meus alumnes. No crec que s'ho passin malament perquè fins i tot han demanat al departament que augmenti un trimestre més la durada de l'assignatura.

RCLR.- En aquests moments, en el món de la dansa folklòrica hi ha una autèntica baralla entre tradició i espectacle. Per quin dels dos costats et decantes?

JP.- Jo el que intento és donar a conèixer la cultura del meu poble al meu poble. Nosaltres no tenim aquestes discussions, perquè la nostra tradició ja és espectacular per si mateixa, utilitza matxets, foc i fins i tot hi ha un ball en el qual es trenca una ampolla de vidre i un ballari, en aquest cas vaig ser jo mateix, es treu la camisa i balla estès a terra a sobre dels vidres, després s'aixeca i s'espolsa sense que li hagi passat res. Aquesta és una tradició franco-haitiana, i si no es pot considerar com a espectacle...

Però també tenim discussions, sempre respecte a la identitat cubana. Em sembla que sóc l'únic que considera la part afro-haitiana com una de les moltes arrels de la nostra cultura. La resta la intenta ignorar.

RCLR.- Creus necessària una preparació tècnica a l'hora de reproduir els balls tradicionals?

JP.- Si et refereixes a tècnica de ballet, jo crec que en els balls més tradicionals, no. Però sempre que aquests els posis a sobre d'un escenari, exigeixen una preparació. Cal conèixer el teu cos per col·locar-lo correctament, per poder-hi fer contraccions o moviments independents, etc.

A part dels balls tradicionals, també he muntat altres coreografies més modernes i contemporànies, i aquí sí que és necessària la part tècnica. Espero que algun dia les pugui portar aquí i pugueu gaudir mirant-les i, si pot ser, ballant-les.

CÈSAR COMPTE

PROFESSOR DE DANSA CATALANA
DE L'ESCOLA DE DANSA DEL CDLR